

Gemeente
Woudenberg

Collegeadvies Eigen initiatief

Besluitenregistratie:		Postregistratienummer : 194737	
40	11	Datum inboeken :	
Openbaar	Ja	Internet	Nee
naar RAAD	Nee	OR	Nee
Communicatie	Nee	Europese regelgeving	Nee
			Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
via COMMISSIE	Ja		
Anders:			

Onderwerp : Ondertekening Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie

Advies :

- Kennis nemen van het bijgaande regionale Manifest Ruimtelijke Adaptatie;
- Instemmen met de inhoud hiervan;
- Wethouder G.A. de Kruif machtigen middels bijgevoegde volmacht om namens het college het Manifest te ondertekenen.

Datum	Ambtenaar	Afdeling	Pho	Griffier	Afdelings- hoofd
03-10-2017	C. Ockhuijsen				6

Additioneel Advies	Paraaf:
N.V.T.	

	Conform advies	Bespreken	Datum	Opmerkingen
Burgemeester				
Wethouder				
Wethouder		SK	5/10	
Secretaris		JA	6/10	

Datum vergadering B&W:

Agendapunt:

Besluit:

Openbare besluitenlijst 10-10-2017

Akkoord met advies.

11 OKT. 2017

Retour naar afdeling op:

Ter archivering aangeboden op:

Inleiding

Prinsjesdag 2017, verscheen het Deltaprogramma 2018. Voor het eerst bevat dit programma ook een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Doel van dit deltaplan is om Nederland weerbaar te maken tegen extreme weersomstandigheden. Dit vraagt om maatregelen op alle niveaus om de gevolgen voor o.a. gezondheid en productiviteit te beperken. Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk moeten gezamenlijk aan de slag om de gevolgen van klimaatverandering zo veel mogelijk te beperken.

Op nationaal niveau is de koers bepaald in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie en de Nationale Adaptatie Strategie waaraan nu o.a. via het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie uitvoering wordt gegeven. Bij de eerste evaluatie van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is gebleken dat een versnelling noodzakelijk is.

Centrale vraag

Kunt u instemmen met de inhoud én ondertekening van het Regionaal manifest Ruimtelijke Adaptatie?

Beoogd resultaat (wat)

Met het Regionaal manifest Ruimtelijke Adaptatie wordt zichtbaar gemaakt dat ook de samenwerkende lokale overheden in midden Nederland op dit onderwerp hun verantwoordelijkheid nemen. Voor Woudenberg sluit dit uitstekend aan op onze ambities en doelstellingen zoals verwoord in de Toekomstvisie, Structuurvisie, Duurzaamheidsplan, Lokaal Gezondheidsbeleid, nota IBOR, Afvalwaterplan en programma 2 Leefomgeving (maatschappelijk effect: minder wateroverlast).

Het Regionaal manifest Ruimtelijke Adaptatie (hierna: Manifest) is een overdrachtsdocument. In de afgelopen collegeperiode zijn door tal van gemeenten initiatieven ontplooid op het gebied van klimaatadaptatie in samenwerking met elkaar en andere overheden. Met het Manifest wordt deze krachtige samenwerking niet alleen zichtbaar gemaakt naar elkaar en anderen, maar wordt dit fundament ook aangereikt aan de volgend voorjaar nieuw te vormen college's.

Kader

- Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie en de Nationale Adaptatie Strategie (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie);
- Toekomstvisie 2030;
- Structuurvisie;
- Duurzaamheidsplan;
- Lokaal Gezondheidsplan;
- Nota IBOR;
- Programma 2 Leefomgeving (maatschappelijk effect: minder wateroverlast);
- Afvalwaterplan 2013-2017.

Argumenten

Regionale samenwerking past bij aard van de opgave

De effecten van klimaatverandering houden zich niet aan bestuurlijke grenzen. Deze samenwerkingsvorm past bij de regionale en lokale schaal van de opgave en de behoefte aan regionale samenwerking. Immers: In de trits weten-willen-werken zijn we samen sterker, kunnen we van elkaar leren én kunnen we samen slimmer investeren.

Lokale overheid als krachtig bestuur

Met dit Manifest maken we ons organiserend vermogen als lokale overheden in midden Nederland helder zichtbaar. Hiermee versterken we onze positie in de lopende structuurdiscussie op dit onderwerp en blijven we in regie op de wijze waarop we met deze opgaven om willen gaan.

Positie nemen, beweging creëren en steun vragen

Met het Manifest maken we onze positie helder en creëren we momentum. Vanuit deze heldere positie kunnen we ook makkelijker het gesprek aangaan en steun vragen bij bijvoorbeeld het Deltafonds of de provincies voor het aangaan van de opgave.

Kanttekeningen

Manifest borgt feitelijk bestaand beleid

Met het bestuursakkoord Ruimtelijke Adaptatie hebben VNG, IPO, UvW en Rijk zich op koepelniveau al vastgelegd op het aangaan van de klimaatopgave, daarmee is de inhoud van het Manifest niet echt nieuw. Wél wordt met het Manifest de commitment per gemeente en waterschap in onze regio uitgesproken en is het een duidelijk statement waarmee ook andere partijen kunnen worden aangespoord.

Manifest minder opportuun in herfst van deze collegeperiode?

Het Manifest zou gezien kunnen worden als "over je graf regeren", dit is echter niet het geval. Het Manifest is als het ware een transitiedocument waarin de tot nu toe gezette stappen zichtbaar gemaakt zijn en waarin een aanbeveling gedaan wordt voor het vervolg. Dit betreft het in kaart brengen van de opgaven (voor zover nog noodzakelijk) voor het eigen grondgebied. Er wordt niet voorgesorteerd op nieuwe beleidskeuzes. Individuele gemeenten behouden hun vrijheid bij het kiezen van te nemen maatregelen.

We doen onszelf tekort?

Diverse gemeenten zijn al actief op het gebied van klimaatadaptatie. Ook de gemeente Woudenberg zit in de actie. Klimaatateliers zijn gehouden en de eerste fase van een klimaatbestendige wijk vindt zijn uitvoering in het najaar 2017. Met ondertekening van het Manifest kan de indruk ontstaan dat we nu pas wakker worden. Dit is natuurlijk niet het geval, het Manifest is eerder een logische vervolgstap en bestending van al ingezette regionale samenwerking. Tevens vormt het een regionaal antwoord op de oproep tot versnelling vanuit het Deltaplan.

Alternatieven

Een alternatief is het Manifest niet te ondertekenen. In dat geval zal onze gemeente op autonome wijze alsnog opvolging moeten geven aan het Deltaplan waar ook VNG zich aan gecommitteerd heeft (met vergelijkbare ambities). Dit alternatief wordt ontraden. Met de ondertekening van het Manifest wordt als collectief een krachtig signaal gegeven zonder als individuele gemeente onverantwoorde verplichtingen aangegaan. Het in kaart brengen van de eventuele gevolgen van klimaatontwikkeling voor de lokale situatie is een 'geen-spijt' investering waaruit blijkt dat onze gemeente of reeds klimaatrobuust is of inzicht geeft waar we nog kwetsbaar (gaan worden), zodat we bewuster keuzes kunnen maken over welke risico's we willen vermijden of accepteren. Een duurzame gemeente is immers ook een veerkrachtige gemeente die op (het toekomstig) klimaat is voorbereid. De overige uitgangspunten van het Manifest sluiten aan bij bestaand beleid: bestuurlijke afspraken m.b.t. verdergaande samenwerking in de (afval)waterketen en beleidsplannen zoals verwoord onder het kopje **Kader**.

Duurzaamheid

Het Manifest richt zich op het hebben en houden van een toekomstbestendige en duurzame gemeente.

Draagvlak

Het Manifest vloeit voort uit de succesvolle samenwerking van gemeenten en waterschap in Eemland, Veluwe, Gelderse- en IJsselvallei. Het is de inzet om met het Waterschap Vallei & Veluwe en de gemeenten van het Platform Vallei & Eem, Noord-Veluwe en Oost-Veluwe het manifest te ondertekenen en vervolgens aan te bieden aan de Deltacommissaris.

Beoogd resultaat (hoe)

Ondertekenen van het Manifest waarmee we aangeven in gezamenlijkheid te willen werken "van klimaatbewustzijn 2017 naar klimaatrobuust in 2050".

Financiële consequenties

Het ondertekenen van het Manifest heeft geen financiële consequenties. Ongeacht de ondertekening zullen we als gemeente een (verplichte) stresstest moeten uitvoeren. Hiermee wordt in beeld gebracht welke klimaatopgaven spelen in de gemeente. Gemeenten moeten in 2019 deze verplichte stresstest hebben uitgevoerd.

In gezamenlijkheid zal dit minder kosten met zich meebrengen dan individueel. De (voorzichtige) voorlopige raming betreft circa € 7.000,-. In de kadernota 2019 wordt dit aan u voorgelegd.

Aanpak/uitvoering

Als het college instemt met het Manifest dan is de ondertekening van het Manifest voorzien in november van dit jaar. De feitelijke ondertekening vindt plaats m.b.v. een koerierdienst.

In december van dit jaar is een persmoment voorzien waarbij (een replica van) het ondertekende Manifest aan de Deltacommissaris wordt overhandigd.

Uw besluit zal middels ingekomen stukken naar de raadscommissie gezonden worden, zo zijn de raadsleden op de hoogte voordat het Manifest publiekelijk wordt aangeboden in december dit jaar.

Conclusie

U wordt geadviseerd in te stemmen met de inhoud van het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie en namens het college wethouder G.A de Kruif te machtigen voor de ondertekening.

Communicatie

In december 2017 is een persmoment voorzien waar het ondertekende Manifest namens de regio wordt aangeboden aan Deltacommissaris Wim Kuijken. De gemeente en regio kunnen zo zichtbaar maken dat zij klimaatverandering serieus neemt en met alle betrokken partners deze opgave aangaat.

Bijlage(n)

- Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie
- Q & A Beleidskaders Klimaatadaptatie in Nederland
- Volmacht wethouder G.A. de Kruif

VOLMACHT TOT ONDERTEKENING

De ondergetekende:

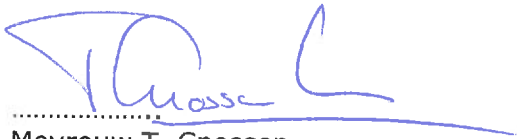
Mevrouw T. Cnossen bij het verlenen van de volmacht handelend als burgemeester van de publiekrechtelijke rechtspersoon: Gemeente Woudenberg statutair gevestigd te Gemeente Woudenberg, adres Parklaan 1 te (3931 KK) Woudenberg, als zodanig op grond van het bepaalde in artikel 171 van de Gemeentewet deze publiekrechtelijke rechtspersoon vertegenwoordigend,

Verklaart hierbij volmacht te geven aan:

Wethouder G.A. de Kruif

Voor:

Ondertekening van het regionale Manifest Ruimtelijke Adaptatie

Mevrouw T. Cnossen
Burgemeester

Regionaal manifest ruimtelijke adaptatie gemeenten en waterschap in Gelderse Vallei, Veluwe, Eemland en IJsselvallei.

Van klimaatbewustzijn in 2017 naar klimaatrobuust in 2050.

Versie 3.0, 21 september 2017

VERKLARING

- Wij wonen, werken en recreëren in een prachtig deel van Nederland. En wij willen dat onze volgende generaties dat ook kunnen.
- Zo werken wij als overheden in onze regio al jaren intensief samen aan onder andere de optimalisatie van het watersysteem en de riolering. Deze samenwerking is gaandeweg vanzelfsprekend geworden.
- Wij zijn ons ervan bewust dat de verandering van het klimaat, de energietransitie en grondstoffenterugwinning serieuze gevolgen heeft, ook voor ons gebied.
- Dat vraagt van ons om actie!
- Wij realiseren ons dat we anders moeten omgaan met water, met bouwen, met ons 'groen', met energie en grondstoffen, met ruimtelijke ordening, etc.
- Wij brengen in de periode tot 2020 in kaart wat er op ons afkomt en maken afspraken (programmeren) over wat ons concreet te doen staat in de periode tot 2050.
- Wij benoemen tussendoelen en concrete acties voor de korte en middellange termijn, op weg naar 2050. Wij moniteren de voortgang, stellen prioriteiten en herprogrammeren al naar gelang de lokale situatie en/of nieuwe inzichten en ervaringen.
- Tegelijkertijd grijpen wij vanaf nu elke mogelijkheid aan om samen met inwoners, bedrijven en instellingen (voorbeeld-)projecten op te zetten en uit te voeren.
- Wij gaan hierbij uit van 'hoe het kan' in plaats van 'hoe het moet'.
- Voor deze aanpak blijven wij de kracht van onze samenwerking benutten; ván en mét elkaar leren, experimenteren, ontwikkelen en uitvoeren.

Op deze manier nemen wij onze verantwoordelijkheid in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, daarom tekenen wij dit manifest.

Getekend december 2017,

Gemeente	Gemeente	Gemeente
Wethouder.....	Wethouder.....	Wethouder.....
Gemeente	Gemeente	Gemeente
Wethouder.....	Wethouder.....	Wethouder.....
Gemeente	Gemeente	Gemeente
Wethouder.....	Wethouder.....	Wethouder.....
Waterschap Vallei & Veluwe Heemraad.....	Gemeente	Gemeente
	Wethouder.....	Wethouder.....
Gemeente	Gemeente	Gemeente
Wethouder.....	Wethouder.....	Wethouder.....
Gemeente	Gemeente	Gemeente
Wethouder.....	Wethouder.....	Wethouder.....

TOELICHTING

1. Aanleiding en (inter-)nationale context

Het klimaat verandert met extremer weer als gevolg. We zullen vaker te maken krijgen met hoosbuien/wateroverlast, langere perioden van droogte en hitte. Het veranderende klimaat vraagt om maatregelen op alle schaalniveau's om de gevolgen voor gezondheid, veiligheid, productiviteit en natuur te beperken. In lijn met de akkoorden van Kyoto en Parijs zijn de klimaatadaptatiedoelstellingen voor Nederland vastgelegd in de nationale Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie. De omvang van de opgave staat beschreven in de Nationale Adaptatie Strategie. Twee belangrijke mijlpalen zijn benoemd:

- I. Nederland handelt klimaatbewust vanaf 2020.
- II. Nederland is klimaatrobuust in 2050.

Deze mijlpalen op nationaal niveau worden jaarlijks verder uitgewerkt in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is op Prinsjesdag 2017 aangeboden aan de Staten-Generaal.

De noodzaak om ons aan te passen aan de veranderingen van het klimaat staat niet op zichzelf. Bewustwording en het nemen van maatregelen rondom klimaatverandering staan in directe relatie tot ons streven naar een CO₂ neutrale en duurzame woon- en werkomgeving (de transitie naar duurzame energie en een circulaire economie). Een gecombineerde aanpak, in samenwerking met onze inwoners en bedrijven vergroot het positieve effect. Niet alleen verminderen wij daarmee onze invloed op het klimaat zelf, maar ook bereiden we ons voor op de veranderingen en effecten die in deze eeuw nog zullen doorzetten. We verbinden onze adaptatieaanpak met de maatregelen uit bijvoorbeeld gemeentelijke Energievisies of hierop betrekking hebbende onderdelen uit Omgevingsvisies.

Klimaatverandering vraagt om inzet op alle niveau's. Met dit document maken wij zichtbaar hoe wij, samen met onze partners, onze verantwoordelijkheid nemen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Met bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen gaan we invulling geven aan de bovengenoemde mijlpalen voor 2020 en 2050.

2. Huidige regionale aanpak in de Gelderse Vallei, Veluwe, Eemland en IJsselvallei.

We zijn als betrokken overheden in de Gelderse Vallei, Veluwe, Eemland en IJsselvallei al volop bezig om ons gebied ook in de toekomst een plek te laten zijn waar het goed wonen, werken en recreëren is en we hoge natuurwaarden kunnen behouden. Zo heeft het KNMI voor ons de klimaatverandering sinds 1900 voor dit gebied in kaart gebracht, is begin dit jaar het programmaplan "Klimaatwerk in uitvoering Platform WVE" gestart, zijn er diverse klimaatateliers gehouden, is afkoppelen gestimuleerd, is bijgedragen aan groen-blauwe schoolpleinen en zijn voorbeeldprojecten opgeleverd, zoals Boldershof Amersfoort, hergebruik van de restwarmte van Celavita te Wezep, de inrichting van Natuurlijk Spelen in Apeldoorn, etc. etc. We doen dit samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen vanuit de overtuiging dat alleen een gezamenlijke, integrale aanpak succesvol kan zijn.

Tegelijkertijd hebben we nog veel te doen om overal in het gebied in 2020 klimaatbewust te kunnen handelen en om in 2050 klimaatrobust te kunnen zijn. Zo hebben we op lokaal niveau de kansen en knelpunten nog niet overal in beeld, en weten we nog niet overal welke maatregelen noodzakelijk zijn, of afdoende effectief.

Bij de landelijke evaluatie van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie begin dit jaar bleek dat in heel Nederland een versnelling nodig is om de gestelde doelen te kunnen halen. Wij pakken deze handschoen graag op voor ons gebied en onze gemeenten. In dit manifest laten wij, overheden in de Gelderse Vallei, Veluwe, Eemland en IJsselvallei zien hoe.

3. De nieuwe Omgevingswet past bij onze integrale klimaataanpak

In de nieuwe Omgevingswet wordt de gemeente dé centrale spil in het domein van de fysieke leefomgeving. Van gemeenten wordt vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet gevraagd alle doelen die zij hebben ten aanzien van de fysieke leefomgeving integraal te beschrijven in een Omgevingsvisie en vervolgens in een Omgevingsprogramma aan te geven hoe, en met welke maatregelen, deze doelen gerealiseerd zullen worden. Deze integrale benadering van de leefomgeving past goed bij een effectieve klimaataanpak. Door mee te koppelen met andere maatregelen en initiatieven kan effectief en kostenbewust worden toegewerkt naar een vitaal, veilig en gezond, kortom, een klimaatrobust gebied.

4. Stapsgewijs naar klimaatbewust zijn en handelen in 2020

In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie, waaraan met dit manifest op regionale en lokale schaal invulling wordt gegeven, wordt het volgende gezegd over de te hanteren werkwijze;

De overheden gaan, in nauwe samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties, in drie stappen te werk:

- 1. 'weten': analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering voor de diverse functies in een gebied in de periode tot 2050 zijn;*
- 2. 'willen': concrete doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050 en een daarbij passende strategie formuleren;*
- 3. 'werken': de doelen en de strategie vastleggen in bijvoorbeeld beleidsplannen, wetten en regels en programma's voor uitvoering, beheer en 'groot' onderhoud.*

Op de weg naar klimaatbewust handelen in 2020 sluiten we in ons gebied aan bij deze aanpak;

'Weten'

In het jaar 2017 zijn wij gestart om met de deelnemende gemeenten en het waterschap, zicht te krijgen op de primaire effecten van klimaatverandering: droogte, hitte, wateroverlast en veiligheid. Deze 'nul-meting' of zogenaamde *stresstest* wordt door iedere gemeente naar eigen inzicht vormgegeven met als referentiejaar 2017 voor de adaptatieopgaven.

In juli 2019 willen wij voor alle gemeenten in dit manifest deze *stresstest* hebben afgerond, zodat daarna er nog genoeg tijd is om tot overeenstemming binnen gemeentes te komen over wenselijke en/of noodzakelijke maatregelen of vervolgonderzoeken.

Vanwege de gebiedskenmerken (van laaggelegen polders naar hooggelegen zandgronden) is de verwachting dat er een grote variatie is in spreiding van risico-profielen voor de verschillende thema's. Dit betekent enerzijds dat er deelgebieden zijn waar voor meerdere thema's een complex aan opgaven aan de orde is en anderzijds dat er deelgebieden zijn waar geen of slechts in beperkte mate voor 1 thema een opgave is.

'Willen'

2018 en 2019 gebruiken we om als deelnemende gemeenten en waterschap, voor zover dit nog niet is gebeurd, onze plannen, hoe wij onze gemeenten klimaatrobuust maken uit te werken. Deze plannen geven we zo vorm dat zij ook als bouwsteen voor de integrale Omgevingsvisie van iedere gemeente gebruikt kunnen worden.

Tegelijkertijd gaan wij in gesprek met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in onze regio. Klimaatverandering houdt niet op bij de perceelsgrenzen, op alle niveau's raakt het ons en de omgeving waar wij in leven. Voor sommige effecten kan en zal eenieder maatregelen moeten nemen om de risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. Voor andere zullen we ons moeten aanpassen of risico's accepteren.

En Ruimtelijke Adaptatie biedt ook kansen: bijvoorbeeld de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik.

'Werken'

De periode tot 2020 gebruiken we ook om als deelnemende gemeenten en waterschap, samen met onze inwoners, voor zover dit nog niet is gebeurd, onze ambitie en doelen te vertalen naar concrete maatregelen voor de klimaataanpak in onze gemeenten. Per gemeente realiseren wij concrete voorbeeldprojecten en bewustwordingsacties. Vanaf nu nemen wij maatregelen op in o.a. onze Omgevingsprogramma's. Daarnaast maken we, waar nuttig en zinvol, op elkaar afgestemde investeringsprogramma's met rolverdeling, financieringsparagraaf en monitoring van de voortgang.

Met de stappen *Weten, Willen* en *Werken*:

- Brengen we onze kwetsbaarheden en kansen in beeld;
- Benoemen we onze opgaven samen met burgers en bedrijven, en;
- Vertalen we onze opgaven naar actie.

Wij nemen als sleutelspelers in het fysieke domein zo onze verantwoordelijkheid door lokale opgaven te benoemen en deze te vertalen naar gebiedsspecifieke maatregelen van straatniveau tot gebiedsontwikkeling. Onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen hebben hierbij een onmisbare rol. Voor vele zaken die hun eigen domein betreffen, zijn deze partijen ook 'als eerste aan zet'.

5. Samenwerken, leren van elkaar, delen van successen en bewaking voortgang

Wij realiseren ons dat de grenzen van natuurlijke systemen vaak niet samenvallen met bestuurlijke grenzen. Wij zoeken dan ook de samenwerking met elkaar om, waar nodig, maatregelen over bestuursgrenzen en sectorbegrenzingsen heen effectief in elkaar te laten grijpen.

We benutten het regionale samenwerkingsverband van gemeenten en waterschap om van elkaar te leren, successen te vieren, ervaringen te delen en de voortgang te bewaken. Zo maken we zichtbaar naar onszelf en anderen dat we staan voor onze taak.

6. We doen het al en zetten er nu een tandje bij

Nu al zijn wij en onze inwoners in onze regio voortvarend aan de slag met diverse maatregelen. Of het nu gaat om het afkoppelen van regenwater van het rioolstelsel, het aanleggen van retentie- en natuurgebieden, tot groene schoolpleinen of Operatie Steenbreek in de voortuin. We blijven doen wat we al goed deden, maar zetten er nu waar nodig een tandje bij.

Q & A Beleidskaders Klimaatadaptatie in Nederland

Wat staat er ook al weer in het klimaatakkoord van Parijs?

- Er moet gestreefd worden om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad.
- Lidstaten moeten zelf een nationaal klimaatplan opstellen dat ambitieus genoeg is. Ze moeten maatregelen invoeren om zich aan te passen aan de gevolgen van de klimaatsverandering.
- Om de vijf jaar moet het klimaatbeleid van alle landen geëvalueerd worden. De eerste controle is in 2023.
- De EU zal haar emissies tegen 2030 verminderen met zeker 40% tegenover 1990.
- Er moet zo snel mogelijk een einde komen aan de stijgende uitstoot van broeikasgassen.
- Tegen halfweg de 21ste eeuw moet er een evenwicht zijn tussen alle uitstoot van broeikasgassen en het vermogen van de natuur om ze te absorberen.

<http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

Wat is de Nationale Adaptatie Strategie (NAS)?

De NAS is het Nederlandse antwoord op de oproep van de Europese Commissie om uiterlijk in 2017 een klimaatstrategie te hebben. In de NAS zijn voor de 9 sectoren: water en ruimte; natuur; landbouw, tuinbouw en visserij; gezondheid; recreatie en toerisme; infrastructuur (weg, spoor, water, luchtvaart); energie; IT, telecom en veiligheid, de urgente opgaven in beeld gebracht. De aanpak van die opgaven wordt opgelijnd met het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

file:///C:/Users/Nutzer/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/nationale-klimaatadaptatiestrategie-2016-nas.pdf

Wat staat er in het Bestuursakkoord Ruimtelijke Adaptatie?

In het bestuursakkoord tussen VNG, Rijk, IPO en UvW hebben partijen zich geconformeerd aan het realiseren van de doelstellingen van het Deltaprogramma waar het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie onderdeel van is.

https://www.deltacommissaris.nl/binaries/deltacommissaris/documenten/publicaties/2014/09/16/deltaprogramma-2015-bestuursovereenkomst/DC-2014-xxx+Bestuursovereenkomst_tcm309-360086.pdf

Wat staat in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie 2014?

- **Ambitie:** 2050 NL is klimaatbestendig en waterrobuust
- **Tussendoel:** 2020 NL handelt klimaatbestendig en waterrobuust
 - **Weten:** analyse van wat er op ons gebied afkomt
 - **Willen:** formuleren van ambities en doelen
 - **Werken:** realisatie via beleid en regelgeving (nadruk op meekoppelen)

Wat is en doet het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)?

Met het Deltaplan Ruimtelijk wordt uitvoering gegeven aan de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie waarin is afgesproken dat Nederland in 2020 klimaat- en waterrobuust moet handelen en in 2050 klimaat- en waterrobuust moet zijn. Doordat het DPRA een onderdeel is van het Deltaprogramma, kan voor het aangaan van de opgaven ook worden geput uit het Deltafonds. In het kort:

- **Proces versnellen/intensiveren** (uit evaluatie voorjaar 2017 blijkt onvoldoende voortgang)

- Ambities: inzicht gevolgen/maatregelen: stresstest (ook hitte en droogte)
- in dialoog met alle gebiedspartners (keuze actie, adaptatie, acceptatie)
- uitvoeringsagenda (wie doe wat?); bekende knelpunten z.s.m. aanpakken
- koppelmogelijkheden met andere opgaven benutten; werk met werk
- stimuleren met goede voorbeelden; kennis vergroten over rendement
- meer gebruik maken van regelgeving; klimaatbestendig bouwen
- beter voorbereid zijn op calamiteiten

[https://deltaprogramma2018.deltacommissaris.nl/viewer/chapter/1/2-deltaprogramma-
/chapter/deltaplan-ruimtelijke-adaptatie](https://deltaprogramma2018.deltacommissaris.nl/viewer/chapter/1/2-deltaprogramma-
/chapter/deltaplan-ruimtelijke-adaptatie)